

Dobro je znati

Prvi koraci

Radno vrijeme / Praznici

Dozvola za boravak i prijem u državljanstvo

Osiguranje od privatne odgovornosti

Alkohol / Duvan / Droge

Kućne životinje

Zajednički život u Švicarskoj

Prvi koraci

Nedavno ste se doselili u Kanton Basel-Stadt? U tom slučaju se u roku od 14 dana morate prijaviti Službi za prijavu boravišta. Kod osobnih prijava u Službi za prijavu boravišta novodoseljene osobe imaju individualni razgovor u cilju iskazivanja dobrodošlice.

Službena prijava

Sve osobe koje se doseljavaju u Kanton Basel-Stadt moraju se u roku od 14 dana prijaviti Službi za prijavu boravišta svog mjesta stanovanja (Basel, Riehen ili Bettingen).

Vi ste iz Švicarske ili iz neke zemlje EU ili iz neke zemlje EFTA:

Možete se prijaviti u pisanoj formi, preko E-Umzug CH ili osobno u Službi za prijavu boravišta Basel-Stadt, u Riehenu ili Bettingenu.

Niste iz neke zemlje EU ili iz neke zemlje EFTA:

Molimo Vas da dođete u Službu za prijavu boravišta (Einwohneramt) u Korisničkom centru Spiegelhof. Tamo moramo registrirati Vaše biometrijske podatke. Za prijavljivanje morate platiti taksu.

Ovo je adresa:

Kundenzentrum Spiegelhof

Spiegelgasse 6

4001 Basel

Tel. 061 267 70 60

Šta Vam je potrebno za prijavu?

- formular za prijavu (Anmeldeformular). Formular za prijavu morate unaprijed popuniti.
- kopija u boji Vašeg važećeg pasoša ili Vaše lične karte (za EU/EFTA)
- kopija Vašeg ugovora o zakupu ili potvrde o stanu

Možda će Vam biti potrebna i sljedeća dokumenta

- viza
- ugovor o radu
- izjava o prethodnim kaznama
- izvod iz matične knjige vjenčanih (vjenčani list)
- eventualno druga dokumenta

Ukoliko ste se preselili u okviru Kantona ili se odseljavate iz Kantona Basel-Stadt, to takođe morate prijaviti Službi za prijavu boravišta

Niste iz neke zemlje EUR ili iz neke zemlje EFTA ali već živite u Švicarskoj.

Prilikom promjene kantona pribavite prije svog doseljavanja u Kanton Basel-Stadt saglasnost Službe za migraciju. Prijava je moguća tek nakon toga.

Razgovor u cilju iskazivanja dobrodošlice

Ukoliko za prijavu idete do Službe za prijavu boravišta, postoji osobni razgovor. Mi Vas pozdravljamo, odgovaramo na Vaša pitanja i informiramo Vas o životu u Baselu.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/prvi-koraci

Radno vrijeme / Praznici

U Švicarskoj je većina prodavnica nedjeljom zatvorena. Izuzeci su prodavnice na željezničkim stanicama. Državni praznici su regulisani od strane kantona.

Praznici

Praznici su regulisani Zakonom o radu i tretiraju se pravno isto kao i nedjelje. 1. avgust (Dan državnosti) je u cijeloj Švicarskoj državni praznik. Pored ovoga praznika može svaki kanton proglasiti još osam službenih praznika. U kantonu Basel-Stadt sljedeći dani važe za praznike: Nova godina (1. januar), Veliki petak (petak pred Uskrs), Uskršnji ponedjeljak, Praznik rada (1. maj), Spasovdan (Auffahrt, četvrtak 40 dana nakon Uskrsa), Duhovski ponedjeljak, Dan državnosti (1. avgust), Božić (25. decembar), Sveti Stefan (26. decembar).

Radno vrijeme u prodavnicama

Radno vrijeme u prodavnicama se razlikuje od kantona do kantona. U Kantonu Basel-Stadt prodavnice smiju biti otvorene od ponedjeljka do petka od 6.00 do 20.00 sati. Radno vrijeme može međutim varirati zavisno od prodavnice i biti kraće. Subotom se većina prodavnica zatvara ranije nego tokom sedmice; često u 18.00 sati. Nedjeljom je većina prodavnica zatvorena. Izuzeci su prodavnice na željezničkim stanicama, na benzinskim pumpama ili prodavnice u kvartu koje su obično otvorene 7 dana i inače se otvaraju ranije i zatvaraju kasnije od svih ostalih.

Radno vrijeme u javnim upravama

Kantonalna uprava je obično otvorena od ponedjeljka do petka od 8.00 do 12.00 i od 14.00 do 17.00 sati. Neke službe otvaraju u popodnevrim satima već u 13.30 ili su telefonski duže dostupne. Preporučljivo je da preko interneta ili telefonom unaprijed informira o tome kad su šalteri otvoreni.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/radno-vrijeme--praznici

Dozvola za boravak i prijem u državljanstvo

Da bi se u Švicarskoj duže boravilo ili radilo potrebno je imati dozvolu. Postoji razlika između stalne boravišne dozvole i raznih drugih dozvola za boravak.

Vrste dozvola

Svako ko za vrijeme boravka u Švicarskoj radi ili samo boravi duže od 3 mjeseca treba da ima odgovarajuću dozvolu. Dozvole izdaje kantonalna Služba za migraciju (Migrationsamt). Postoji razlika između kratkih boravišnih dozvola (do 1 godine), dozvola koje su ograničene i stalnih boravišnih dozvola (neograničeno), kao i odobrenja za osobe koje redovno prelaze granicu.

- **Kratka boravišna dozvola (L):** Ova dozvola je za osobe koje borave u Švicarskoj sa određenom namjenom i na ograničeno vrijeme (obično 1 godina). Većina građana EU/EFTA zemalja koji mogu dokazati da su u radnom odnosu između tri mjeseca i godinu dana (ugovor o radu) imaju pravo podnijeti zahtjev za ovu dozvolu.
- **Boravišna dozvola (B):** To je dozvola za osobe koje borave duže vrijeme u Švicarskoj. Većina građana EU/EFTA zemalja imaju pravo podnijeti zahtjev za ovu dozvolu, ako mogu dokazati da rade u Švicarskoj duže od jedne godine (ugovor o radu). Ove dozvole se izdaju EU/EFTA građanima na 5 godina. Za osobe iz drugih zemalja period važenja traje jednu godinu. Poslije toga se treba tražiti produženje. Produženje ove dozvole može biti uslovljeno, kao na primjer pohađanjem kursa njemačkog jezika. Oni nemaju bezuslovno pravo na produženje dozvole. Razlozi koji mogu spriječiti produženje dozvole su, na primjer krivična djela ili zavisnost od socijalne pomoći. Boravišna dozvola prestaje u slučaju neprekidnog boravka u inostranstvu u trajanju dužem od šest mjeseci. Takođe priznate izbjeglice dobijaju boravišnu dozvolu B.
- **Stalna boravišna dozvola (C):** Ova dozvola se dobija poslije 5 ili 10 godina boravka u Švicarskoj. I kod dobijanja ove dozvole se primjenjuju različiti uslovi za ljude iz zemalja EU / EFTA i trećih zemalja. Stalna boravišna dozvola se kod odlaska u inostranstvo pod određenim uslovima može zadržati tokom maksimalno četiri godine. Za to se mora podnijeti molba Službi za migraciju (Migrationsamt).
- **Privremeno prihvatanje (F):** Ovu boravišnu dozvolu dobijaju izbjeglice kojima je odbijen azil, ali su privremeno prihvaćeni. Ona se obnavlja svake godine.

Iskaznica za strance

Stranci koji žive u Švicarskoj dobijaju iskaznicu za strance (Ausländerausweis). Vrsta iskaznice zavisi od raznih kriterija. Osobe koje se doseljavaju iz inostranstva dobijaju biometrijsku iskaznicu u formatu kreditne kartice. U tom cilju se tokom prijavljivanja registriraju otisci prstiju i jedna fotografija. Ukoliko se iskaznica izgubi ili bude ukradena, to se mora odmah prijaviti policiji. Sa policijskom prijavom o gubitku i kopijom pasoša iz matične zemlje ili lične karte (za EU/EFTA) možete kod Službe za migraciju (Migrationsamt) naručiti novu iskaznicu.

Produženje

U zavisnosti od vrste statusa boravka i državljanstva, boravišne dozvole imaju različite dužine važenja i moraju se produžavati. U periodu kad je produženje neophodno, dobit ćete obrazac (Verfallsanzeige). Ovaj obrazac treba popuniti, dati ga na potvrđivanje poslodavcu i potom zajedno sa kopijom pasoša ili lične karte (za EU/EFTA) dostaviti Službi za migraciju (Migrationsamt). Kod pitanja informacije daje Služba za migraciju.

Redovan prijem u državljanstvo

Onaj ko deset godina živi u Švicarskoj može podnijeti molbu za davanje konfederalnog odobrenja za prijem u državljanstvo. Godine koje je neka osoba između navršene 8. i 18. godine života provela u Švicarskoj računaju se duplo. Važne pretpostavke za prijem u državljanstvo su da ispunjavate rok vezan za prebivalište, da vladate njemačkim jezikom, da ste integrirani i da nemate dugove ili prethodne kazne.

Olakšani prijem u državljanstvo

Olakšani prijem u državljanstvo je pod određenim zakonskim pretpostavkama uglavnom otvoren za inostrane bračne partnere Švicarkinja ili Švicaraca i potomke jednog švicarskog roditelja. Kod olakšanog prijema u državljanstvo Savez sam odlučuje o prijemu u državljanstvo.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/dozvola-za-boravak

Osiguranje od privatne odgovornosti

Svaka odrasla osoba treba da zaključi osiguranje od privatne odgovornosti. Ovo osiguranje će pokriti troškove ukoliko nehotično nanese nekom štetu.

Lična odgovornost

U slučaju da povrijedite drugu osobu ili da oštetite neki objekat, koji pripada drugoj osobi, za tu štetu snosite odgovornost. Ovo važi čak i tada ako šteta nije namjerno prouzrokovana. Troškovi štete mogu biti jako veliki. Na primjer, ako povrijedite nekoga na skijanju, ti troškovi mogu iznositi i nekoliko stotina hiljada franaka.

Osiguranje od privatne odgovornosti

Osiguranje od privatne odgovornosti (Privathaftpflichtversicherung) se treba imati da se u slučaju štete ne bi došlo u finansijske probleme. Većina osiguravajućih društava nudi ovo osiguranje. Osiguranje privatne odgovornosti se može zaključiti zajedno za sve osobe koje žive u jednom domaćinstvu. Osiguranje nije obavezno, ali se preporučuje.

Usluge osiguranja

Osiguranje od privatne odgovornosti pokriva štetu i povrede koje osiguranik nanese nekoj drugoj osobi. Osigurani su troškovi popravke, troškovi liječenja, gubitak zarade ili ošteta za pretrpljene bolove. Osiguranje od privatne odgovornosti pokriva i štetu koju prouzrokuju određene kućne životinje. Ovo osiguranje ne pokriva štetu koju smo nanijeli osobama iz istog domaćinstva. Takođe ne pokriva ni štete koje su nanesene namjerno ili prouzrokovane krajnjom nepažnjom.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/osiguranje-od-privatne-odgovornosti

Alkohol / Duvan / Droge

Ona osoba koja posjeduje, konzumira ili preprodaje drogu podliježe krivičnom gonjenju. Za prodaju alkohola i duvana postoje starosne granice.

Droge

Posjedovanje, prodaja i konzumiranje ilegalnih droga su kažnjivi. To važi i za male količine. Zakonom o narkoticima (Betäubungsmittelgesetz) je definisano koje su droge ilegalne. Prodaja droge se kažnjava teškim kaznama.

Alkohol i duvan

Za prodaju alkohola i duvana postoje starosne granice. Što znači da se u kantonu Basel-Stadt duvanski proizvodi i alkoholna pića ne smiju prodavati djeci mlađoj od 16 godina. Za određena pića, kao što su jaka alkoholna pića, postavljena je starosna granica od 18 godina.

Zabrana pušenja duvana

U Švicarskoj je zabrana pušenja duvana različito regulisana od kantona do kantona. Kanton Basel-Stadt se oslanja na Savezni zakon o zaštiti pasivnih pušača i na kantonalni Zakon o ugostiteljstvu.

Zabrana pušenja važi u:

- Zatvorenim, javnim prostorima (bolnice, uprave, škole, muzeji, kina, pozorišta, vozovi i autobusi, prodavnice i tržni centri).
- Prostori u kojima nekoliko osoba imaju svoja radna mjesta.

Da li se u restoranima može pušiti zavisi od veličine restorana. U nekim restoranima postoje posebne prostorije u kojima je dozvoljeno pušenje.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/alkohol--duvan--droge

Kućne životinje

Onaj ko drži životinje u kući mora da poštuje razna pravila. Neke vrste životinja se ne smiju držati u svakom stanu. Psi se moraju registrirati kod Kantona.

Držanje domaćih životinja

U iznajmljenom stanu je dozvoljeno držati male životinje kao što su morsko prase, hrčak, kanarinci ili ribe. Međutim, moguće je da je u ugovoru o iznajmljivanju stana zabranjeno držanje većih životinja (takođe mačaka ili malih pasa). Vlasnik ili vlasnica stana može zabraniti i držanje životinja koje izazivaju buku ili su opasne po okolinu. Vlasnici životinja moraju uvažavati zakone o zaštiti životinja. Postoji vrste životinja koje se ne smiju same bez para držati (na primjer kunići). Takođe, postoje minimalni zahtjevi za veličinu kaveza i njihov sadržaj. Mnoge životinje (egzotične životinje) nije dozvoljeno uvoziti u Švicarsku. Dok za neke druge životinje treba nabaviti posebnu dozvolu od veterinarske službe.

Psi

U kantonu Basel-Stadt postoji poseban zakon za pse. U njemu su sadržane obaveze koje imaju vlasnici pasa. Više informacija se može dobiti kod veterinara.

- Svi psi u Švicarskoj moraju biti označeni sa mikročipom i njihovi podaci moraju biti evidentirani. Pas dobija svoju karticu koja ima format kreditne kartice. Ova karta nije identična sa iskaznicom koja se mora imati ako se sa životinjom putuje u zemlje Evropske unije.
- Psi se moraju registrirati kod Kantona. Za to postoji online formular. Plaćaju se godišnji porezi. Za držanje svakog psa mora se osim toga zaključiti obavezno osiguranje od odgovornosti za štetu (Haftpflichtversicherung).
- Svi vlasnici pasa i sve vlasnice pasa moraju pokupiti i odložiti izmet od pasa. Ko to ne radi može dobiti kaznu.
- Za neke rase pasa trebaju posebne dozvola (npr. Pitbull ili Rottweiler).
- Psima je generalno zabranjen pristup gradskim parkovima i dječjim igralištima. Na "Mapserver-u" Kantona su markirane slobodne zone za pse i mjesta za kupanje pasa.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/kune-ivotin

Zajednički život u Švicarskoj

Svaka zemlja ima svoje kulturne posebnosti. Tako i u Švicarskoj postoje izvjesni oblici ponašanja koje bi trebalo da poznajete.

Različite kulture

U Švicarskoj postoje različite kulture i mentaliteti. Razlog za to su i četiri nacionalna jezika. Ono što je normalno na njemačkom govornom području može u francuskom govornom području biti potpuno drugačije. I razlike između grada i sela mogu biti velike. Uprkos tome postoje tradicije koje su svuda u Švicarskoj iste.

Pozdravljanje

Ovako se pozdravljamo u Švicarskoj: Najčešće pružamo jedni drugima ruku i pri tome se gledamo u oči. I muškarci i žene se gledaju u oči. U Baselu kažemo "Griezi". Kada se ljudi dobro poznaju, onda kažu i "Sali" ili "Hoi". Na selu se ljudi pozdravljaju na ulici i onda kada se ne poznaju.

Učtivost je u Švicarskoj važna. Zbog toga često kažemo "Danke" i "Bitte". U prodavnici i restoranu kažemo na primjer više puta "Danke" i "Bitte".

Tačnost

U Švicarskoj je tačnost vrlo važna, prije svega na poslu. Molimo Vas da se javite ukoliko kasnite više od 5 minuta. Hoćete da se nađete sa nekim? Onda unaprijed dogovorite termin.

Indirektna komunikacija

U Švicarskoj kritiku najčešće ne iskazujemo direktno. Često samo dajemo nagovještaj. Uprkos tome polazimo od toga da druga osoba razumije kritiku. To je za Vas naročito teško onda kada još uvijek ne govorite dobro njemački.

Osim toga ponekad izbjegavamo konflikte. Vaši susjedi osjećaju na primjer smetnju? Oni onda možda neće osobno svratiti do Vas, već će Vam napisati pismo. Ukoliko niste sigurni da ste dobro razumjeli, radije još jednom pitajte o čemu je riječ.

Više informacija (linkovi, adrese, brošure, informacioni listovi)

www.hallo-baselstadt.ch/hr/dobro-je-znati/zajednicki-zivot-u-svicarskoj